

Ἐφημερίς τῶν Κυριῶν

ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΑ

ΣΥΝΤΑΞΣΟΜΕΝΗ ΥΠΟ ΚΥΡΙΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΡΙΑ

ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ

Συνδρομῆται ἐγγράφονται εἰς τὸ Γ ρ α φ ε ῖ ο ν τῆς

Ἐφημερίδος τῶν Κυριῶν

Ἐν τῷ Ἐξωτερικῷ δὲ παρ' ἅπασιν τοῖς κ.κ. ἀντιπροσώποις ἡμῶν.

Σώματα πλήρη παρελθόντων ἐτῶν εὐρίσκονται παρ' ἡμῖν καὶ παρ' ἅπασιν τοῖς κ.κ. ἀντιπροσώποις ἡμῶν.

ΣΥΝΔΡΟΜΗ ΕΤΗΣΙΑ

ΠΡΟΠΛΗΡΩΤΕΑ

Διὰ τὸ Ἐσωτερικὸν Δρ. 5

Διὰ τὸ Ἐξωτερικὸν Φρ.χ. 8

ΓΡΑΦΕΙΟΝ ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΩΣ

27-ὁδὸς Πανεπιστημίου-27

Γραφεῖον ἀνοικτὸν καθ' ἡμέραν ἀπὸ 10-12 π. μ.

Πᾶσα παρατήρησις ἐπὶ τῆς ἀποστολῆς τοῦ φύλλου γίνεται δεκτὴ μόνον ἐντὸς οκτῶ ἡμερῶν.

Διὰ τὰ ἀνυπόγραφα ἄρθρα εὐθύνεται ἡ συντάκτις αὐτῶν

Κ^α ΚΑΛΛΙΡΡΟΗ ΠΑΡΡΕΝ

Τὰ περὶ λημένα ἡμῖν χειρὸ γράφα δημοσιευόμενα ἢ μὴ δὲ ἐπιστρέφονται. — Ἀνυπόγραφα καὶ μὴ δηλοῦντα τὴν διαμονὴν τῆς ἀποστολλούσης δὲν εἰν δεκτά. — Πᾶσα ἀγγελία ἀφορῶν εἰς τὰς Κυρίας γίνεται δεκτὴ

Αἱ μεταβάλλουσαι διεύθυνσιν ὑφείλουσι ν' ἀποστέλλωσιν γραμματοσημὸν 50 λεπτῶν πρὸς ἐκτύπωσιν νέας ταινίας

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Αἱ Ἑλληνίδες καὶ ἡ γλῶσσα Δ'. Αἱ προμῆτορες τῆς νέας γενεᾶς (ὑπὸ κ. Πηλίας Δολιρόκη). — Ὁ ὕμνος εἰς τὴν Ἀθηνᾶν τοῦ κ. Κωστῆ Παλαμᾶ. — Ὁ Μιχαὴλ Ἄγγελος. — Μαρία Πανταζοπούλου. — Αἰκαλλιτεχνικαὶ ἐκθέσεις. — (ὑπὸ δος Εἰρήνης Νικολαΐδου). — Ἡ μίς Δέγκαν (ἀπὸ τὰ Παναθηναῖα). — Συναγῆ — Εἰδοποιήσεις. — Ἐπιφυλλίς.

ΑΙ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ

Ἐνθυμοῦμαι εἰς τὰ παιδικά μου, τὰ πρῶτά μου χρόνια τοῦ σχολείου ποῖαν ἐντύπωσιν μοῦ ἔκαμε μία νεοφερμένη διδασκάλισσα ἢ ὅποια εἶχε τὴν μανίαν νὰ μᾶς ὁμιλῆ γλῶσσαν ὑπερκαθαρύουσαν.

Ἀπὸ τῆς μιᾶς ἡμέρας εἰς τὴν ἄλλην ὅλαι ἡμεῖς τὰ παιδιὰ ὡς μᾶς ὠνόμαζαν, αἱ διδασκάλισσάί μας, ἐγίνανμεν κοράσια, τὰ χέρια μας ἔγειναν χεῖρες, τὰ μάτια ὀφθαλμοὶ καὶ ἡ μύτη ρίς. Ἡ πλάκα μας ἔγινεν ἀδάκιον, τὰ κεντήματά μας ποικίλματα καὶ τὰ μαλλιά μὲ τὰ ὅποια ἐκεντούσαμεν τῆς παντούφλης τῶν μπαμπάδων μας ἔρια.

Ἡ μικρὰ μου παιδικὴ ἀντίληψις εἶχε κουρασθῆ τὴν πρῶτην ἡμέραν, καθ' ἣν ἤκουσα ὅλας αὐτάς τὰς νέας λέξεις καὶ ἡ δασκάλα προσέλαβεν εἰς τὴν φαντασίαν μου μίαν παράδοξον ἐπιστημότητα, ὡς ἀνθρώπου διαφορετικοῦ ἀπὸ τὴν μητέρα μου καὶ τὸν πατέρα μου καὶ ἀπὸ ὅλων τὸν κύκλον τῶν γνωστῶν μου. Μία μικρὰ φίλη μου, εἰς τὴν ὅποιαν τὸ νέον αὐτὸ πρόσωπον μὲ τὴν παράδοξον γλῶσσαν ἔκαμεν ἐπίσης μεγάλην αἰσθησιν μὲ ἐπῆρε κατὰ μέρος καὶ μοῦ εἶπε: Ἐέρεις πῶς θὰ λέμε τὴν νέαν δασκάλαν μας κυρίαν διδασχάλισσαν.

Ὅταν τὸ βράδυ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἐπέστρεψα εἰς τὸ σπίτι μου ἀνήγγειλα εἰς τοὺς ἰδικούς μου τὸ περίεργον γεγονός τῆς ἡμέρας, καὶ ἐπροσπαθοῦσα μὲ κάθε τρόπον νὰ ὁμιλῶ

ἑλληνικὰ, ὡσὰν ἡ γλῶσσα ποῦ ὁμιλοῦσα εἰς τὸ σπίτι μου νὰ ἦτο Ἀγγλική.

Προφανῶς ἡ γλῶσσα τῆς δασκάλας μου ἦτο ξένη δι' ἐμὲ ὅσον καὶ ἡ Ἀγγλικὴ καὶ μαζὴ μὲ τὴν ἄλλην ἐργασίαν τοῦ σχομείου εἶχα καθ' ἡμέραν νὰ μανθάνω καὶ τόσας νέας λέξεις, αἱ ὅποια ἐξήρχοντο ἀπὸ τὸ στόμα τῆς νέας διδασκαλίσης μου.

Τὸ λεξικόν τῆς ἀπάντησα ὕστερα καὶ εἰς τὰ βιβλία καὶ καὶ ἡ γραμματικὴ ἀργότερα μὲ τὰς ἀφύας καὶ τοὺς χρήστας τῆς ἐτελείωσε τὸ ἔργον τῆς γενικῆς συγχύσεως εἰς τὸ παιδικόν μου πνεῦμα.

Τὰ αἰσθήματά μου ἠκολούθουν ἐκ παραλλήλου τὴν ἐργασίαν τοῦ σχολείου, καὶ τὸ βιβλίον καὶ ἡ δασκάλα ἔγειναν δι' ἐμὲ πράγματα πολὺ σκοτεινὰ καὶ πολὺ ἀντιπαθητικὰ, καὶ τὴν ζωρὰν προθυμίαν μου τῶν πρώτων σχολικῶν ἡμερῶν, ἀντικατέστησε βαθμηδὸν καὶ κατ' ὀλίγον μία ἀδράνεια καὶ ἀμέλεια, ἢ ὅποια ἐνέβαλεν εἰς ἀνησυχίαν τοὺς γονεῖς μου.

Τὸ μόνον πρᾶγμα, τὸ ὅποιον μὲ εἴλκυε καὶ μὲ ἐβγαζε ἀπὸ μίαν νυσταλέαν κατάστασιν, ἢ ὅποια μὲ ἐκυρίευεν εἰς τὸ σχολεῖον ἦτο ἡ ἐμφάνισις τῆς παλαιᾶς διδασκαλίσης εἰς τὸ μάθημα τῆς ἱστορίας καὶ τῆς γεωγραφίας

Ἡ παλαιὰ διδασκάλισσα ἦτο ἄσχημη, ζαρωμένη καὶ ἀλλοίθωρος. Καὶ ὅμως μὲ ἔλεγε παιδί τῆς, ὁμιλοῦσε ὡς τὴν μητέρα μου καὶ ὅλαι μᾶς ἐκρεμόμεθα ἀπὸ τὸ στόμα τῆς, ὅταν μᾶς διηγεῖτο μὲ ἀφέλειαν καὶ ἀπλότητα φυσικὴν τοὺς ἄθλους τοῦ Ἡρακλέους.

Ἀφότου ἤρχισα νὰ γράφω—καὶ πλησιάζει εἰκοσαετία—σκέπτομαι πόσον ὀλίγον μοῦ ἐχρειάσθησαν αἱ ἀφύαι καὶ οἱ χλοῦναι καὶ τὰ ἔρια καὶ αἱ ρῖνες ἢ μᾶλλον πόσον μὲ δυσκολεύουν εἰς τὴν ἐργασίαν μου καὶ πόσον καὶ τώρα ὡς

και τότε συγκρίζουσαν το πνεύμα μου και το ύψος μου και αποδίδουσαν τα αισθήματά μου να εκπληρωθούν και να διατυπωθούν εις την γλώσσαν, ή οποία τα κάμνει ζωντανά και τους δίδει χρώμα και δύναμιν παραστατικήν.

Φυσικά δια τον λόγον αυτόν το ζήτημα της διγλωσσίας με απησχόλησε περισσότερο από άκαθε άλλο, και φυσικά εξέτησα να το μελετήσω δια να ενοήσω αν είναι λογικόν να χάνουν τα παιδιά μας από την μικράν ηλικίαν του δημοτικού σχολείου τον ένθουσιασμόν των και την αγάπην των προς το σχολείον και να μεταβάλλονται εις μηχανάς παπαγαλιζούσας λέξεις, αί όποια δέν τους χρησιμεύουν ούτε θα τους χρησιμεύσουν εις το να αισθανθούν την αλήθειαν και να την διερμηνεύσουν δι' αυτών.

Η Ἀττικὴ γλῶσσα

Λοιπόν το συμπέρασμα εις την έργασίαν μου αυτήν είναι ότι ή μεν γλῶσσα όπου μαθαίνουμεν εις τα σπύτια μας και με την όποιαν αισθανόμεθα την ζωήν είναι ή κοινή Ἑλληνική, ή δε γλῶσσα των βιβλίων και των διδασκάλων είναι ή Ἀττικὴ διάλεκτος. Η κοινή Ἑλληνική είναι γλῶσσα φυσική, κρημα λέξεων όλων των αρχαίων διαλέκτων, με επικρατεστέραν πάντοτε την Ἰωνικήν, ή οποία ωμιλεῖτο και εγράφετο εις την αρχαιότητα, εις την όποιαν εγραψαν ὅλοι περίπου οί ποιηταί και οί πεζογράφοι, πριν ή ή Ἀττικὴ διασκευασθῆ, ξεκαθρισθῆ και γίνῃ ή επίσημος γλῶσσα του Ξενοφώντος και του Πλάτωνος.

Η κοινή γλῶσσα ύπείστη φυσικά τους νόμους της γλωσσικής εξέλιξεως, έχασε πολλές λέξεις της με το πέρασμα των αιώνων της δουλείας, έπηρε λέξεις σχετικῶς ὀλίγας των ξένων κατακτητῶν, τὰς ανεζύμωσε και ανέπλασεν εις Ἑλληνικάς, όπως έκαμαν ὅλοι αί γλῶσσοι του κόσμου, τὰς έπολιτογράφησεν εις το λεξικόν της και περιήλθε ζωντανή και από στόματος εις στόμα εις τους πατέρας μας. Με την γλῶσσαν αυτήν εξυμώθησαν, ήσθάνθησαν και εμεγαλοῦργησαν, είτε συγκρατούμενοι αδελφωμένοι κατά τους μακρούς της δουλείας αιώνας, είτε ψάλλοντες τα μαῦρα της δουλείας των έπη, είτε υμνοῦντες τα καλά της ελευθερίας και δίδοντες το σύνθημα της εθνικῆς εξεγέρσεως και αναστάσεως με τα άθανάτα τραγούδιά των.

Έννοεῖται ότι ή σταυροφορία κατά της επικρατήσεως της γλώσσης αυτής δέν είναι ούτε χθεσινή, ούτε ενός και δύο αιώνων. Οί Ἀττικισταί, εὐθύς ως άντελήφθησαν ότι ὅσον ὠραία και αν ήτο ή διάλεκτός των δέν εγένετο ὅμως κοινόν κτήμα όλων και ότι με την κατάπτωσιν της Ἑλλάδος ή Ἀττικὴ παρηγηκωνίζετο εξηγέρθησαν από τότε, όπου ήτο ακόμη ζωντανή και εξέτησαν με κάθε τρόπον να την συγκρατήσουν και να την επιβάλλουν.

Ο Λουκιανός, ο τελευταίος εκ των γλαφυρών και καλλιλόγων Ἀττικιστῶν, όχι δάσκαλος, αλλά συγγραφεὺς έξοχος, επέλασεν, ήγωνίσθη, χωρίς ὅμως να εμποδίση το κατακλύσιμα της Ἀττικῆς διαλέκτου. Ο Ἰωάννης, ο Χρυσόστομος, ο Γρηγόριος και ὅλοι οί Βυζαντινοί ρήτορες οί σπουδάζαντες την Ἀττικὴν εις τὰς Ἀκαδημίας των Ἀθηνῶν, αί όποια ήκαμζαν ακόμη και επί της εποχῆς έκείνης, ήγωνίσθησαν και αυτοί από του εκκλησιαστικού βήματος

της νέας θρησκείας ύπερ της επικρατήσεως της Ἀττικῆς, άλλ' οί άγωνες των απέβησαν μάταιοι.

Το χρυσόν στόμα του ευγλωττοτέρου ρήτορος του Βυζαντίου με ὅλον το γόητρον, το όποιον ήσκει επί των ακρατων του, εστάθη ανίσχυρον κατά του ζωντανου ρεύματος της κοινῆς Ἑλληνικῆς. Η Ἀττικὴ εξέπιπτεν, απογυμνοῦτο, έχανε τα κάλλη και τα στολισματά της και κατήντησε τόσο πτωχή και σκελετώδης, ὥστε να μην ήμπορῆ τίποτε να δώση πλέον, τίποτε να παραγάγῃ, τίποτε να εμπνεύσῃ.

Οί άγωνες των Ἀλεξανδρινῶν του να συγκρατήσουν την Ἀττικὴν γλῶσσαν με τὰς γραμματικὰς και τα συντακτικὰ των, τα όποια ήσαν πράγματα άγνωστα εις την εποχὴν του Πλάτωνος και του Ξενοφώντος απέβησαν μάταιοι. Και όχι μόνον αυτό, αλλά με τὰς γραμματικὰς και τα συντακτικὰ εδημιουργήθη μία νέα τάξις ανθρώπων, οί όποιοι ούτε την δύναμιν και την μόρφωσιν των άθανάτων συγγραφέων της αρχαίας εποχῆς έχουν, ούτε την ευγένειαν του πνεύματος και την μεγαλοφυίαν εκείνων.

Οί δάσκαλοι

Οί δάσκαλοι είναι οί απομεινάντες συνήγοροι των Ἀττικιστῶν, είναι τα τελευταία λείψανα μιᾶς ουτοπίας, άντικειμένης εις τους νόμους της φυσικῆς εξέλιξεως της γλώσσης, οί όποιοι δικιμάζουσαν να κρατήσουν εις τα τρέμοντα χέρια των το λάβαρον, το όποιον πριν ή ή γλῶσσα αποθάνῃ ακόμη, εκράτησεν ο τελευταίος Ἀττικιστής, ο γόης Λουκιανός.

Ἀλλά τα χέρια αυτά είναι ανίσχυρα και είναι εγκληματικὰ και είναι κολασμένα και δι' αυτό το λάβαρον πίπτει και βάφεται με αίμα και κουρελιάζεται εις τους δρόμους και μεταβάλλεται εις ράκος, το όποιον τυφλώνει τα πνεύματα και σκοτίζει τον τόσο ὠραϊον και τόσο διαυγῆ της Ἀττικῆς ὄριζοντα, το μόνον πρήγμα το όποιον μᾶς εμεινεν ὠραϊον και διαυγές και αμόλυντον από τους χρόνους των Ἀττικιστῶν.

Και είναι τα χέρια των δασκάλων—όχι ὅλων ευτυχῶς—εγκληματικὰ και μολυσμένα, διότι φέρουν επάνω των την κατάραν των άθανάτων συγγραφέων των όποιων τα έργα εθεθήλωσαν με το γραμματικόν ανασκολώπισμα και τὰς καθημερινὰς πληγὰς, τὰς όποιὰς επί αιώνα τώρα καταφέρουν επάνω των, καθ' ήμέραν, με την πρόστυχην σμίλην του άδεξίου χειρούργου, και με τον μπαλτᾶ του προτύχου και χυδαίου σφαγέως. Και ο εἷς και ο άλλος άφοῦ και το ὠραιότερον σῶμα νεκρῶσουν, το κομματιάζουσαν και το κουρελιάζουσαν και το μεταβάλλουσαν εις κρέας και κόκαλα ο μεν δια να ιδῆ, πῶς είναι δεμένος ο σκελετός του, και ο άλλος δια να πουλήσῃ το κρέας, το όποιον κακοσφαγμένον ὡς είναι, μένει άχρηστον.

Αυτό είναι περίπου το έργον των δασκάλων, τα έννεα δέκατα των όποιων είναι Ἀττικισταί, δθθεν, έλέφ γραμματικῆς και έλέφ συντακτικῆς μόνον. και επαγγέλλονται τους Ἀττικιστάς, χωρίς να αισθάνονται και να έννοοῦν ούτε το θέλητρον της καθαρᾶς και ὠραίας γλώσσης, ούτε την ά-

βρότητα και την λεπτήν τέχνην και την καλλιέπειαν της διατυπώσεως των έννοιῶν, αἱ όποια εγράφησαν εις αυτήν.

Και με την βάνυσον και σχολαστικὴν ήμιμάθειάν των και με τα λόγια των τα δημαγωγικά σήμερον ύπερ πίστεως και αύριον ύπερ πατρίδος και με τους μακαρονισμούς των τους γλωσσικούς, τους τόσο ανκαλισθήτους, προ των όποιων θα έφριτταν και αυτοί οί Βυζαντινοί Ἀττικισταί της τελευταίας παρακμῆς και καταπτώσεως της γλώσσης, αποπλκνοῦν την νεολαίαν την άγνην και εὔπιστον, αποπλκνοῦν το πολὺ κοινόν εις του όποιου τα πνεύματα τα αρκετά σκοτισμένα και μυωπικά γλωσσολογικῶς, ὥπως τα κατήντησαν εν μόνον πρήγμα υποπίπτει, ότι προδίδεται.

Και πιστεύει εις την προδοσίαν αυτήν το πολὺ κοινόν, διότι άγνωεῖ έντελῶς την ιστορίαν της γλώσσης του, διότι κανέν σχολείον και κανέν γυμνάσιον και καμία πρακτικὴ Ἀκαδημία εκτός της γραμματικῆς και του Συντακτικοῦ της Ἀττικῆς νεκρᾶς γλώσσης, ουδέν άλλο διδάσκει, άλλ' ούτε έχει γραφῆ βιβλίον ἑλληνικόν—Γαλλικὸν και Ἀγγλικὸν υπάρχουσαν πλεῖστα—το όποιον να διδῆ στοιχειώδη ιδέαν της γλωσσικῆς μας ιστορίας, ή οποία τόσο συνδέεται με την ύπαρξίν μας ὡς ἔθνος, με την διατήρησίν μας ὡς φυλῆς.

Η Ἐκκλησία και η γλῶσσα

Πρό δύο χρόνων αίματοκύλισαν πάλιν τον τόπον δια την μεταφράσιν του Ευαγγελίου εις γλῶσσαν λαϊκήν, καλήν ή κακήν, αδιάφορον. Δέν εξεταζῶ εδῶ, αν συμφέρῃ ή μετάφρασις των θρησκευτικῶν βιβλίων υπό έποψιν θρησκευτικῆς άντιλήψεως δια τον λαόν. Το ζήτημα είναι άλλο και έντελῶς διαφορετικόν του γλωσσικοῦ.

Ερωτῶ ὅμως τους τότε επαναστάτας και στασιαστάς, ήγνόουσαν όταν εφώναζαν εις τους δρόμους ότι ή θρησκεία βεβηλώνεται, ότι από τον 10ον αιώνα ή Ἐκκλησία ήναγκάσθη να υιοθετήσῃ την γλῶσσαν του λαοῦ, υπό φόβου ακριβῶς της αποσκιρτήσεως από τους κόλπους της των χριστιανῶν, οί όποιοι δέν ήγνόουσαν την Ἐκκλησιαστικὴν γλῶσσαν; Ηγνόουσαν ότι υπῆρξε και Πατριάρχης ακόμη Ἑλληνας, άνθρωπος νοήμων και εὔφυης και όχι θῦμα του δασκαλισμοῦ, ο όποιος εισηγάγε και εις τα επίσημα ακόμη έγγραφα του Πατριαρχείου την κοινήν γλῶσσαν; Ηγνόουσαν ότι από του άμβωνος της Ἐκκλησίας οί διαπρεπέστεροι εκκλησιαστικοί ρήτορες, όποιοι υπῆρξαν, κατά τους χρόνους του διωγμοῦ του γένους οί Μηνιᾶται και οί Σκουφοί και οί Μαργουνοί συνεκράτησαν και έστερέωσαν εις τὰς ψυχὰς των χριστιανῶν την προς την πατρίδα και την θρησκείαν αγάπην δια των θαυμασιῶν κηρυγμάτων των εις την δημοτικὴν γλῶσσαν;

Αν δέν τα εἴξευραν αυτά τα γνωστότατα πράγματα, τα όποια και ξένοι μεσαιωνοδίφαι (Miklossich και Müller acta και diplomata μεσαιωνικά) εκτός των ιδιῶν μας εις βιβλία εδημοσίευσαν, αν δέν τα εἴξευραν, σημείον ότι είναι άμαθέστεροι από ο,τι επιτρέπεται να είναι. Και αν τα εἴξευραν και εφώναζαν τότε, ὥπως φωνάζουσαν και τώρα, ότι αγωνίζονται ύπερ της εθνικῆς μας ενότητος, τότε τί είναι; Τον τίτλον και την απάντησιν τον αφήνω να τον

πάρουν από τα επίθετα τα ποικίλα, με τα όποια αρτύουσαν καθ' ήμέραν τους τίτλους, τους όποιους απονέμουσαν εις τους ευσυνειδήτους εργάτας του πνεύματος, οί όποιοι έχουν το θάρρος και τον ήρωϊσμόν να αγωνίζονται ύπερ μιᾶς ιδέας, εκθέτοντες εις κίνδυνον, όχι μόνον την δημοτικότητά των, αλλά και αυτήν την ζωὴν των ακόμη.

ΑΙ ΠΡΟΜΗΤΟΡΕΣ

ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΓΕΝΕΑΣ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ

Αἱ έγγράμματοι αὐταί Ἡγεμονίδες και άλλαι μη Ἡγεμονίδες. άλλ' εκ των πρώτων Ἑλληνικῶν Οἴκων, αἱ τυχοῦσαι εκπαιδεύσεως ανωτέρας και ὀμιλοῦσαι την Γαλλικὴν και Ἀγγλικὴν ὡς γλῶσσάν των, και των όποιων αἱ αἰθουσαι ήσαν ανοικταί εις πάντας τους επιφανεῖς ξένους, οἱτινες συνέρρεον πανταχόθεν τότε εις την Ἑλλάδα, ὥπως θαυμασῶσιν εκ του πλησίον το θεῦμα του 19ου Αἰῶνος και ιδῶσιν ιδίους ὀφθαλμοῖς την χοῦφταν αυτήν των θαυματουργῶν, αὐταί, λέγω, δέν παρεξέκλινον ούτε κατά κεραίαν της πρώτης ανατροφῆς. Ἀλλά διηθύθησαν τον οἶκον των, τα τέκνα των υπό τὰς ιδίας αρχὰς, την ιδίαν εθιμοτυπίαν, την ιδίαν απλότητα, ὡς και εκείνη, αἱ μη έγγράμματοι, αἱ μη τιτλοφορημέναί, αἱ μη γνωρίζουσαι ουδεμίαν ξένην γλῶσσαν, εἰμὴ την Ἑλληνικὴν.

Και αἱ μεν λοιπόν και αἱ δε συμμορφούμεναι με τὰς νέας περιστάσεις, με τὰς νέας συνθήκας του βίου και παραδεχόμεναι δια τὰς θυγατέρας των το ένδυμα επί το Εὐρωπαϊκώτερον και δια τους υιούς των την εκπαίδευσιν επί ὅλως νέων βάσεων δέν απεσπάρθησαν ὅμως των αίσθημάτων και φρονημάτων των καθαρῶς Ἑλληνικῶν και κύριον μέλημα εἶχον να τα εμπνεύσιν εις τους περι αὐτάς.

Και ήτο ἀληθῶς αξιοθαύμαστον με ποίαν εἰκαιρότητα και βαθύνουσαν ανέλκχαν και εξετέλεσαν τὰς κοινωνικὰς υποχρεώσεις των απέναντι της νέας τάξεως της Πολιτείας και της νέας Βασιλείας, εὔρεθεῖσαι από της μιᾶς ήμέρας εις την ἄλλην εις την ανωτάτην βαθμίδα θέσεως πολιτικῆς και κοινωνικῆς. Διότι πασῶν αυτών, ὡσαν ανέφερα προηγουμένως τα ὀνόματα, οί σύζυγοι εγένοντο ἅμα εγκαταστάσις της Βασιλείας και απελευθούσης της Βαυαρικῆς Ἀντιβασιλείας, Σύμβουλοι της Ἐπικρατείας υπό την προεδρείαν του Βασιλέως Ὁθωνος και εκ αυτών εξελέγοντο και οί Ὑπουργοί και οί Πρεσβευταί.

Και αἱ κοινωνικὰ υποχρεώσεις των Δεσποινῶν τότε ήσαν πολὺ μεγαλείτεροι των σημερινῶν, πολὺ σπουδαιότεροι και πολὺ ἀπαιτητικώτεροι.

Πάντες οί οἶκοι τότε ήσαν ανοικτοί, οί μεγάλοι δε ἔτι περισσότερο. Οὔτε κώδωνες υπῆρχαν, ούτε θυρωροί, ούτε ουδεμία παρακώλυσις εγένετο εις ὄντινα ήθελε να εισέλθῃ. Ο πληθυσμὸς των Ἀθηνῶν ήτο μικρός, άλλ' ή συρροή του κινητοῦ πληθυσμοῦ ήτο μεγάλη και τα κακὰ στοιχεῖα δέν ἔλειπαν και κυρίαι άγνωστου προελεύσεως και αμφιβόλου ήθικῆς προσήρχοντο εις το νεοσύστατον Βασίλειον με την ἐλπίδα εκμεταλλεύσεως τινός. Και αἱ Δέσποιναι αὐταί κατῶρθαν δια του ευγενούς τρόπου των εκ ενός δια της λίαν

αξιοπρεπούς στάσεως των εξ Άλλου και δια της ακάμπτου θελήσεώς των να επιβληθώσι τόσοι ώστε τα κακά στοιχεία απεχώρουν θεληματικώς, μη δυνάμενοι να εϋρωσι θέσιν εις αυτούς τους οίκους.

Αί Δέσποινα όμως της νέας γενεάς απηλλάγησαν όλιγον κατ' όλίγον των υποχρεώσεων αυτών και ως εκ της φορής των περιστάσεων, και ως εκ της αναπτύξεως δυστυχώς του εγωισμού κατά την τελευταίαν εισοσαστηρίδα του αιώνας, υπερπηδώντας εν μέρει τα όρια του πρέποντος· ο νέος δε πολιτισμός εισήχε και πάσας τας ευκολίας προς τοϋτο. Οι κώδωνες των έρμητικώς κεκλεισμένων οίκων της νυν ανωτέρας τάξεως αντιηχούν ακαταπαύστως και ο ύπηρετής εντός του λευκού λαίμοδέτου του και του άμέμπτου σπιλνυού ενδύματός του εξ όλομάρου έριούχου είνε αυστηρώς διατεταγμένος και ανατρέφεται, ούτως ειπείν, εις την παράλειψιν πάσης περιποιήσεως και σεβασμού προς τους επισκέπτας του οίκου. Και άνέτως κατά την κρίσιν του, τας ευμενεείς ή δυσμενεείς διαθέσεις του διαμοιράζει τα ψεύδη, τα ευφώμως βαπτισθέντα υπό των Γάλλων mensonges de convenance. Και με χάριν ή και με δυστροπίαν αναφωνεί δι' ένα έκαστον επισκέπτην—ή Κυρία εξήλθε— ή Κυρία είνε κακοδιάθετος—ή Κυρία δέν έχει καιρόν, είνε απησχολημένη—ή Κυρία προβάρει το φόρεμά της δια τόν χορόν.

Και ούτω δι' αυτών των βεβιασμένων τρόπων και των δῆθεν ευγενών ψευδολογιών εξαλαρώθη ή αφέλεια, ή απλότης, το ειλικρινές και επήλθεν ο χωρισμός των τριών Τάξεων εν τη Έλληνική νεί κοινωνία των αναποφεύκτων εις πᾶσαν κοινωνίαν, δηλαδή της πρώτης τάξεως, ήτις εν Έλλάδι όπου δέν υπάρχουν κληρονομικοί τίτλοι, απαρτίζεται εκ των απογόνων των διαπρεψασών οικογενειών του άγῶνος του 21 των μεγάλων λογίων της εποχής εκείνης, των μεγάλων ιατρών, οι οποίοι τότε ήσαν οι διδάσκαλοι των οικογενειών και οι θεραπεύοντες συνάμα, γενόμενοι κατόπιν οι κύριοι παράγοντες της Έπαναστάσεως του 21 και μεγάλοι πολιτικοί ως ο ιατρός Κωλέτης, ο ιατρός Γλαράκης, ο ιατρός Σπυρίδων Καλογερόπουλος.

Και των μεγάλων έμπορικων οίκων, των διεσπαρμένων εις πάντα τα έμπορικά κέντρα της Ευρώπης των τόσον τελεσφόρων υποστηριζάντων την Άναγέννησιν του Έθνους — Της δευτέρας τάξεως, ήτις απαρτίζεται εκ των λεγομένων Ν οι κ ο υ ρ α ί ω ν του τύπου των κτηματικώς και βιομηχανικώς προηγμένων—και της τρίτης τάξεως των Γεωργών των Στρατιωτών, των Ποιμένων, των εργατών του σιδήρου και της πριόνης ο πράγματι Έλληνικός λαός — και ή Τετάρτη τάξις, ή αναπόφευκτος εις τας πρωτευούσας, δυστυχώς, ο όχλος, φύρδην μίγδην καλούμενος.

Αυτά λοιπόν αί τάξεις εντός της τετάρτης έδλεποντο συχνά τότε, δέν υπήρχεν έμπόδιον, δέν υπήρχον κώδωνες, ούτε υπηρέται γαντοφορέμενοι και βλεπόμενοι ήτο δυνατόν να βοηθούνται άμειβίως και να προσκτώνται εις αυτήν την επαφήν και τα καλά παραδείγματα εκ της πρώτης τάξεως, ήτις ήρχετο εις άμεσον άρωγήν και ήθικην υποστήριξιν αυτών άνευ ουδενός διαμέσου. Και καθώς πρό-

είπον, δέν ήτο φόβος να κατακλυσθή ο οίκος εξ αυτών των επισκεπτών της Δευτέρας και Τρίτης τάξεως, διότι αί Δέσποινα της ανωτέρας τάξεως έγνώριζαν να θέτωσι τα όρια του πρέποντος εις πᾶσαν συνάντησιν, και οι Άλλοι έγνώριζον τί θα ειπή «διάκρισις». Και ούτως λέγει ο σοφός «Πασών των άρετων μείζων έστιν ή διάκρισις» άρετήν την όποιαν κατεΐχον.

— Και ως παράδειγμα της τοιαύτης άρετής, το όποιο ήτο μέγα, άλλ' όχι και μεμονωμένον, αναφέρω το έξής, του όποιου ήμην αυτόπτης μάρτυς. Πρό της επαναστάσεως του 21 οι μεγαλύτεροι Έλληνικοί οίκοι ήκμαζον εις την Κωνσταντινούπολιν και τα Ίωάννινα. Ήτο το έθιμον τότε οι Αϋθένται να έχωσιν ένα ακόλουθον πλησίον των, του όποιου ή ύπηρεσία συνίστατο μόνον να διδάη το τ ζ ι μ π ο υ κ ι (μακρα πίπα πολυτελής με ήλεκτρον και χρυσόν) να φέρη την άργυράν λεκάνην προς πλύσιμον των χειρών, να προσφέρη την χρυσούφαντον θήνην προς αποσφύγγισιν και να ακολουθή πεζός τον Αϋθέντην, ίππεύοντα, προς περίπατον.

Τοιοϋτος ακόλουθος υπήρχε και ο πρό έτών θανών Μακρυγιάννης, ο στρατηγός, πλησίον ενός εκ των μεγάλων Έλληνικών οίκων εις Ίωάννινα. Όταν εξερράγη ή Έπανάστασις του 21 ήκολούθησεν οϋτος τον Αϋθέντην του εις τα στρατόπεδα, όπου έλαβεν ενεργόν μέρος εις τας μάχας, έπολέμησε γενναίως, διεκρίθη, έχωρίσθη του Αϋθέντου του και ακολουθών πλέον το στρατιωτικόν στάδιον επιτυχώς, έφθασεν επάξιως τον βαθμόν στρατηγού. Οτε δε έγένετο ή απελευθέρωσις της Έλλάδος συνητήθη μετά του αυθέντου εις Αθήνας, εις τον οίκον του όποιου έπορεύετο τας έορτάς κατά τα έθιμα τότε, ούτως ευχηθή έτη πολλά.

Λοιπόν ο στρατηγός αυτός ίσατο παρά την θύραν και ηύχετο τα πολλά έτη, μη εισερχόμενος ειμή μετά πολλας προσκλήσεις και σχεδόν ίκεσίαις, ούπως παρακολούθησεν τον Αϋθέντην. Τοϋτο βεβαίως ήτο μία υπερβολή και ο σεβασμός ωθείτο εις το μη περαιτέρω. Άλλ' είνε συγχρόνως και μία αποδείξις ότι και αυτάί αί άκραί έθιμοτυπία, ή προσοχή ή λεπτή εις το συμπεριφέρεσθαι, ή τιμιότης, ούτως ειπείν, των τρόπων και προς υπηρέτας και αυθέντας στηρίζει το οικοδόμημα, ο λέγεται κοινωνία, και δι' αυτής της έναρέτου κοινωνίας κρατύνεται ή Πολιτεία.

Έχομεν την άπαίτησιν πάντες εν Έλλάδι από τους βασιλεύοντας επ' αυτής να κρατώσιν έαυτούς ύψηλά και ή παραμικροτέρα παραμέλησις αυτού του καθήκοντος μάς εύρίσκει άμειλίκτους δικαστάς. Την άπαίτησιν όμως ταύτην δέν έχομεν και παρ' ήμῶν των ιδίων και δια των τρόπων μας καταρρίπτομεν το οικογενειακόν γόητρον και ύψος. Και εις τοϋτο έγκειται ή διαφορά της παρελθούσης γενεάς των προμητόρων, των όποιων τον βίον επιχειρώ να περιγράψω, και της νυν γενεάς των γυναικῶν, αίτινες, ως προείπον, ουδόλωσ ύστεροϋν εις ήθικην και πατριωτισμόν, άλλ' ύστεροϋν εις αξιοπρέπειαν, εις Έλληνοπρέπειαν, εις άνοχήν και θάρρος εν τῷ οικογενειακῷ βίῳ και επιβλητικότητα.

Πηλία Δολιρόκη.

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΘΗΝΑΝ

Α΄.

Όμως ο μέγας Όλυμπος είνε στενός για σένα ! Τῶν ούρανῶν ή άτέλειωτη γαλήνη σε βαραινει, Δε σου χορταίνει την ψυχή το νέκταρ, ή άμβροσιαν, Για σέναν' αξιος Όλυμπος ο κόσμος όλος είνε, Καταφρονεις την άπονη χαρά που στεφανώνει Σ' τάμύλυντα 'ψηλώματα θεους μακαρισμένους' Για σένα τ' ωραιότερο κι' απ' όλα τα στεφάνια Είνε του κόπου ο ιδρωτας 'ς το μέτωπο τ' ανθρώπου. 'Απ' τον μέγαλον Όλυμπο πετᾶς και ξεμακραίνεις, Διαβαίνεις πέλαγα, στεριαίς, και δρασκελίζεις όρν. Κι' όπου διαβαίνεις και περνᾶς της γῆς την δψι αλλάζεις, Και δυναμώνεις τη ζωή, τον κόσμο μεγαλώνεις' Φωτίζει ο ήλιος ταίς ματιαίς και εδύ το νου φωτίζει. Πότε 'ς την νίκην οδηγεις το βήμα του λεβέντη, Και πότε απείραχτη φυλας την παρθενιά της κόρης. Σπρώχνεις τα χέρι' ακούραστα 'ς της προκοπῆς τα έργα, Και κάνεις αξιο το κορμι και την καρδιά ήμερεύεις. 'Σ τους άντρειωμένους δείχνεσαι κι' ακόμα ποιό άντρειύουν Και κίνδυνος απάντεχος όταν τους φοβερίζη. Μέσα σε σύννεφο χρυσό τους κρύβεις, τους γλυτώνεις. Με το βαρύ του ρόπαλον ο 'Ηρακλῆς χτυπάει, Και του το σημαδεύεις Σῦ το κάθε χτύπημά του. 'Εδύ 'ς τον 'Αργο δύναμι φυσᾶς να μαστορέψη Το πλοίο το πρωτοτάξειδο που σχιζοντας το κύμα Κάνει 'ς τ' άδούλωτο στοιχειό τον άνθρωπο αφέντη. 'Εδύ τον νου φανέρωδες του κόσμου κυβερνήτη. Κι' απάνου 'ς την πλατειά στεριά και 'ς τα βαθειά πελάγη. Και τίνος τα καμώματα ταστόχαστα δέν παύεις ; Και ποιόν απ' τον παράλογο το δρόμο δέν ξεκόβεις ; 'Σ τα ύψη, τ' άνυπόταχτο πέταγμα του Πηγᾶσου Με χαλιναρι ολόχρυσο το συγκρατᾶς, το 'σιάζεις, Και κάτω, απ' τα ξανθά μαλλιά τραβᾶς τον 'Αχιλλέα Μέσ' 'ς των Έλλήνων το στρατό, 'ς τους κάμπους της [Τρωάδος

Έτοιμον μ' αδικο σπαθι το δικηο του να πάρη. Ντύνεις με της ύπομονῆς τ' ατσάλι που βαστάει Τῶν γυναικῶν ταις τρυφαιαίς καρδιαίς όπ' αγαποϋνε, 'Σε κάθε κόρην απειρη που τρέμει 'δαν πουλάκι Χαρίζεις γνώσι κι' αφοβιά, και κάνεις Πηνελόπη Κάθε γυναίκα, Ναυσικά κάθε παρθένα κάνεις !

'Απ' άκρη 'ς άκρη σε βουνά και κάμπους κι' άκρογαλία, Στην ήμερη πατρίδα μου, 'ς την ξακουστήν Έλλάδα, Κι' απ' τα νερά του 'Αξιού ως του Μαλέα τα βράχια Κι' απ' το γαλάζιο Ιόνιον 'ς το ζαφειρένιο Αιγαίον Κι' απ' την καμμένην 'Αφρική και πέρα ώς τη Σκυθία, 'Όπου το πόδι σου πατᾶς και τη ματιά σου ρίχνεις, 'Η πλάσις όπου βρίζεται 'ς τα πρώτα της τα νιάτα, Και λές δέν έχει κούρασι, γεράματα δέν έχει Κι' όλο γεννάει θεομόρφα παιδιά γιγαντεμένα, Κάνει τους άντρες ήρωες, πεντάμορφαις ταις κόραις, Με καλοκαίρια ολόδροσα, και ολόγλυκους χειμώνες, 'Απλώνεται πιο λαμπερή, φαντάζει πιο μεγάλην. Και 'ς των ανθρώπων ταις καρδιαίς βαθειά ριζώνεις, θρέφεις Μαζῆ το πόθο της δουλειᾶς, τον πόνο της πατρίδος' Δόξα σοι, δδξ' άθάνατη κυρά παλληκαρισία !

ΑΠΟ ΤΟ ΤΑΞΕΙΔΙ ΜΟΥ

Ο ΜΙΧΑΗΛ ΑΓΓΕΛΟΣ

Μία από τας ωραιότερας ευτυχίας και από τας μεγαλητέρας ωφελείας που αποκτώ όταν ταξιδεύω είνε ή γνωριμία μου με τους μεγαλοφυεις ανθρώπους του κόσμου. Τώρα κι γνωριμία αυταί άνήκουν εις όλας τας εποχάς και εις όλα τα έθνη και οι περισσότεροι από τους ανθρώπους αυτους κοιμούνται βαθειά εις την γῆν τον ωραϊον ύπνον της αιωνιότητος.

Άδιάφορον. Οι μεγαλοφυεις άνθρωποι έχουν το εξααιρετικόν προνόμιον να όμιλοϋν εις τας ψυχάς και εις τας αισθήσεις μας και από την Άλλην ζωήν ακόμη και ή συντροφιά των αναντιρρήτως είναι πολυ πλέον ευχάριστος από την συντροφιά της μεγάλης πλειονότητος των ζωντανῶν.

Τον Μιχαήλ Άγγελον, δια τον Μωϋσῆν του όποιου έγραψα προχθές και δια την Δευτέραν του Παρουσίαν εις περασμένα φύλλα, είνε από τας μεγαλοφυεστερας γνωριμίας, τας οποίας έχω κάμει αφοτου ήρχισα να ταξιδεύω.

Χωρίς να έχη καμμίαν απολύτως συγγένειαν με τον Άγγελον Μιχαήλ, — τον όποιον όλκι μας γνωρίζομεν από τας άγιογραφίας των εκκλησιῶν, και τον όποιον εύργχιζε πρό ήμερων μία κυρία, πολυ πεπαιδευμένη και διπλωματοϋχος του 'Αρσακειού με τον 'Ιταλόν καλλιτέχνην, — κτώρθωσεν ο τελευταίος αυτός να γίνη τόσον ένδοξος, ώστε να ένδυσφέρη ώρισμένους τάξεις ανθρώπων πολυ περισσότερον από τον ρομφαιοφόρον συνονόματόν του.

Τί τα θέλετε; κι ρομφαίαι δέν είνε πλέον όργανα του σαρμου και εκείνος ο όποιος έλαβεν από τον Θεόν το χχαρι έργον να κόπη την ζωήν των ανθρώπων, όσον και αν είναι ωραϊος και άγιος, δέν είναι ποτε απολύτως συμπαθητικός.

Ο Άλλος τουναντίον δίδει ζωήν εις ανθρώπους με την τέχνην του και κτώρθωσεν εις την μικράν σχετικώς διάρκειαν της ανθρωπίνης ύπαρξεως του να μάς αναστήσῃ και αποδώσῃ εις την ζωήν ολοκλήρους γενεάς πατριαρχῶν, τους όποιους εγνωρίζομεν από το Άγιον βιβλίον της Γραφῆς μόνον.

Εϋσεβής και αυτός, όσον και εκείνος, εμπνευσμένος και προνομιούχος από τον Θεόν περισσότερον από πολλούς άγγέλους, κατορθώσας με το ύψος της φαντασίας του να άνέλθη μέχρι της τελειότητος του έργου της δημιουργίας και να φθάσῃ μέχρι του ασυλληπτου κάλλους των ούρανῶν, δέν ήξεύρω διατι δέν επολιτογραφήθη με τους άγγέλους, αφοϋ έφύσησε την πνοήν της θείας άθανασίας εις τους αφυπνιζόμενους από το μεσαιωνικόν σκοτός αιώνας και εφώτισε την ιστορίαν της νέας θρησκείας με τα ωραία χρώματα και την ισχυράν δύναμιν της τέχνης.

Ο Μιχαήλ Άγγλος Άλλως τε ήμπορούσε να ταχθή κάλλιστα και εις την τάξιν των μαρτύρων. Μήπως ψυχή καλλιτεχνική ως ή ιδική του δέν θα ύφιστατο το μαρτύριον του Ταντάλου, ζητούσα το φῶς το τέλειον της Τέχνης, εις τον σκοτεινισμένον ακόμη από τον μεσαιώνα όρίζοντα της πατρίδος του ;

Μήπως το περιβάλλον των όργίων και της απανθρωπίας

λυτίμου τούτου διὰ τὴν πόλιν μας σωματείου ὑπῆρξεν ἀλματώδης καὶ περιβλεπτος.

Ἐπὶ τῆς προεδρείας αὐτῆς ἐφηρμόσθη εἰς τὰς ἐνταῦθα φυλακὰς τὸ σύστημα τοῦ συσσιτισμοῦ τῶν κατὰδικῶν καὶ ἡ αὐξήσις τῆς δημοσίας διὰ τὴν σίτισιν αὐτῶν παροχῆς. Ἡ ἀνδρική αὐτῆς διάνοια ἀλνέθηκε νὰ ἐφαρμόσῃ εἰς τὰς ἐνταῦθα φυλακὰς τὸ σύστημα τῆς ἀπασχολίας τῶν κατὰδικῶν διὰ τῆς παροχῆς ἐργασίας πρὸς αὐτούς, ἀλλ' ἡ σιδηρὰ αὐτῆς θέλησις ἐκάμφθη πρὸ τῶν δυσχερειῶν ἅς ἀνὰ πᾶν τῆς βῆμα συνήντησε.

Συγκεντροῦσα τὴν ἀμέριστον ἀγάπην τῶν συνεργατῶν τῆς καὶ τὴν εὐγενῆ ἐκτίμησιν τῆς Βασιλίσσης ὑπὸ τὴν ὑψηλὴν προστασίαν τῆς ὁποίας διετέλει ὁ σύλλογος οὗτος κατέλαβεν ἐπ' ἐσχάτων τὴν θέσιν τῆς ἐπιτίμου προέδρου τοῦ σωματείου τούτου ὑπερ ἐν εὐληκρινεῖ πένθει παρηκολούθησε σύσσωμον τὴν ἐκφορὰν τῆς μέχρι τοῦ τάφου αὐτῆς καὶ κατέθεσε στέφανον ἐπὶ τοῦ σωροῦ τῆς.

Σεμνοπρεπῆς καὶ ἐπιβλητικῆ ἐγένετο τὴν παρελθοῦσαν Παρασκευὴν ἡ ἐκφορὰ αὐτῆς ἢν παρηκολούθησε ἐν πένθει ὀλόκληρος τῆς πόλεως μας ἡ κοινωνία καὶ οἱ θρήνοι τῶν εὐεργετηθέντων παρ' αὐτῆς δυστυχῶν οἵτινες συντετριμμένοι ἔχυσαν ἐπὶ τοῦ τάφου τῆς μεταστάσης τὰ δάκρυα αὐτῶν, ἦσαν διὰ τὴν ἀγαθὴν αὐτῆς καρδίαν, ὁμοῦ μὲ τὰ δάκρυα τῶν ἀτυχῶν τέκνων τῆς στέφανος πολυτιμότερος ἐκ τῶν κατατεθέντων ἐπὶ τῆς σωροῦ τῆς μακαρήτιδος τοιούτων.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

Αἱ Ἀθηναὶ ἂν δὲν εἶναι ἀκόμη μιὰ πρωτεύουσα τοῦ πνεύματος, ὅπως ἄλλαι μικρότερα αὐτῆς εὐρωπαϊκὰ πόλεις, ὅμως ἀκολουθοῦν τὸν δρόμον ὁ ὁποῖος φέρει εἰς ἀνώτερον πνευματικὸν σταθμὸν.

Αἱ τέχναι, αἱ ὁποῖαι ἀρκετὰ εἶχαν ξενιτευθῆ, διὰ τῶν ἐτησίων ἐκθέσεων τοῦ Παρνασοῦ καὶ τῶν κατὰ καιροὺς ἰδιωτικῶν τῶν ζωγράφων, ἤρχισαν νὰ ἐπανέρχωνται εἰς τὴν ἐστίαν των καὶ ὁ κόσμος ὁ ὁποῖος πρὶν δὲν ἐδεικνυε μεγάλο ἐνδιαφέρον οὔτε διὰ τὴν γλυπτικὴν, οὔτε διὰ τὴν ζωγραφικὴν, τώρα ἐνδιαφέρεται καὶ εὐχαρίστως ἐπισκέπτεται τὰς ἐκθέσεις καὶ οἱ δυνάμενοι μὲ προθυμίαν ἀγοράζουσι ἔργα πλέον ἰδικῶν μας καλλιτεχνῶν.

Ἡ ἐκθεσις τοῦ Παρνασοῦ μᾶς παρουσιάζει ἐφέτως πολλὰ ὠραῖα ἔργα ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν μὲ ὑπερφάνειαν βλέπομεν μεταξὺ τῶν ζωγράφων τῆς πρώτης σειρᾶς, τὰς γυναικῆς ζωγράφους μας. Καὶ ἐκεῖνων τὰς ὁποίας ἐμπνέει ἡ ξένη καλὸν καὶ αὐτὴν τὴν ὁποίαν ἐνθουσιάζει ἡ ἑλληνικὴ φύσις ἐξ ἴσου μᾶς δίδουσι ὠραίους καὶ καλλιτεχνικούς πίνακας.

Ἡ δις Ἀσπριώτου τὴν ὁποίαν τὸν παρελθόντα χειμῶνα, ἐγνώρισε, ἐξετίμησε καὶ ἠγάπησε τὸ Ἀθηναϊκὸν κοινὸν καὶ ἡ ὁποία εἰς τὴν περιουσίαν ἐκθεσιν τοῦ Παρνασοῦ ἔκαμε τὴν πρώτην ἐμφάνισιν τῆς εἰς πατρίδα τῆς, μᾶς στέλλει καὶ τώρα ἀπὸ τὸ Παρίσι, ὅπου μένει, ἔξ ἔργα τὸ ἓνα ὠραιότερον ἀπὸ τὸ ἄλλο· χωρὶς χρώματα φανταχτερὰ τὰ ὁποῖα νὰ κάμνουν ἐντύπωσιν εἰς τὸ μάτι, μὲ τὴν τέχνην τῆς μόνον

καὶ τὴν λεπτὴν ἐργασίαν τῆς κρατεῖ ὄρακι ἐμπρὸς εἰς τὰς εἰκόνας τῆς τοῦς ἐπισκέπτας.

Ἀπὸ τὰς ἐλαιογραφίας τῆς· «ἡ ἀνάγνωσις τῆς μικρᾶς κόρης μὲ τὸν ἐκτάκτως ἐπιτυχῆ ἐκεῖνον φωτισμὸν καὶ μία προσωπογραφία κυρίας μὲ βέλο εἶνε τὰ ὠραιότερα, ἀπὸ δὲ τὰ παστέλ τῆ ἡ κεφαλὴ τῆς «νέας κόρης» εἰς τὴν πρώτην αἰθουσαν, μὲ τὰ ἄερα μαλλιά τῆς καὶ τὰ γεμάτα σκέψιν καὶ φῶς μάτια τῆς,

Ἄλλη ζωγράφος μας ἐπίσης δυνατὴ καὶ συμπαθὴς ἡ δις Φλώρα μᾶς στέλλει ἀπὸ τὴν Κων(πολιν) ὅπου τώρα μένει ἄλλα ἔξ ἔργα, ἐλαιογραφίας καὶ παστέλ. Δυστυχῶς τὰ περισσότερα εἶνε ἡμιτελῆ, δὲν παύουν ὅμως διὰ τοῦτο νὰ εἶνε ὠραῖα καὶ νὰ ἔχουν τὴν γλυκύτητα τῆς ἐκφράσεως καὶ τὴν δύναμιν τοῦ σχεδίου, τὰ ὁποῖα χαρακτηρίζουσι τὴν καλλιτέχνιδά. Κοντὰ εἰς τοὺς πίνακας τῶν εἰς τὴν ξένην ζωγράφων μας λάμπουν ἀπὸ φῶς καὶ ἥλιον τῆς Ἀπτικῆς τὰ ὠραῖα τόπια τοῦ Λασκάριδου, ἡ ὁποία προχωρεῖ εἰς τὴν τένην μὲ ἄλματα, καὶ κάθε ἔτος μᾶς παρουσιάζεται καὶ τελειότερα.

Ἐφέτος μὲ τοὺς δέκα πίνακας τῆς, ὅλους ἐλαιογραφίας, μᾶς δίδει νέα δείγματα προόδου καὶ λαμβάνουσα τὴν θέσιν τῆς μεταξὺ τῶν καλλιτεχνῶν τῆς πρώτης σειρᾶς.

Μεταξὺ τῶν ἔργων τῆς τὸ «Πάνε στὸ γεφυράκι» τοῦ ὁποίου προοπτικὴ εἶνε ἐκτάκτως ἐπιτυχῆς, «ἡ ἐαρινὴ πρωία», τὸ «χωριὸ τοῦ Κάμπου», καὶ τὰ ἄερινα ροῦα τῆς μᾶς ἔκαμαν ἰδιαίτερον ἐντύπωσιν.

Εὐτυχῶς ἡ ἐκθεσις τοῦ ἔτους τούτου συγκεντρώνει καὶ τοὺς περισσότερους ἄνδρας καλλιτέχνους, διὰ τὰ ἔργα τῶν ὁποίων δὲν θὰ ὁμιλήσωμεν σήμερον, καὶ οὕτω εἰς μικρὸν ἔχει ὁ ἐπισκέπτης τὴν ὅλην ἑλληνικὴν καλλιτεχνικὴν κίνησιν.

Ἄλλη ἐκθεσις εἰς ἓνα ἀπὸ τὰ μαγαζιά τῆς μεγάλης οἰκίας Καλαμάρα, ἔργον ξένων ζωγράφων, Γάλλων, Ὁλλανδῶν Βενετῶν, κ.λ.π. μᾶς παρουσιάζει, μᾶς δίδει ἰδέαν τῆς ἐξωτερικῆς καλλιτεχνικῆς κινήσεως.

Ἡ ἐκθεσις αὕτη εἰς τὴν ὁποίαν πωλοῦνται τὰ ἔργα εἰς τιμὰς ὄχι συνήθεις εἰς τὸ Ἀθηναϊκὸν κοινὸν καὶ τῆς ὁποίας τὰ ἐγκαίνια ἔγιναν τὴν παρελθοῦσαν Τετάρτην, ὁ κόσμος ἔτρεξε μὲ προθυμίαν νὰ θαυμάσῃ τοὺς πίνακας τῶν μεγάλων ξένων διδασκάλων καὶ ὅλοι φεύγοντες ἀπεκόμισαν κάποις φῶς εἰς τὴν ψυχὴν, τὸ ὁποῖον ἀφίνει πάντοτε ἡ μεγάλη τέχνη.

Εἰρήνην Νικολαΐδου

ΣΥΝΤΑΓΑΙ

Λ ο υ κ ο υ μ ἄ δ ε ς μ ἔ ρ ὐ ζ ι 1 ποτήρι, ρύζι, 9 ποτήρια νερό. Μία καλὴ κουταλιὰ σούπας φαρίνα Τεργέστης. Βράζετε τὸ ρύζι εἰς τὸ νερὸ μέχρις οὐ γίνῃ, χηλός. Τὸ ἀφίνετε κοντὰ εἰς χόβολην σκεπασμένην ὅλην τὴν νύχτα καὶ τὴν ἐπαύριον προσθέτετε 1-2 κουταλιὰς φαρίνα καὶ ἀναμιγνύετε καλά, καλὰ, μέχρις οὐ γίνῃ ἡ συνήθης ζύμη διὰ λουκουμάδες. Βάζετε καλὸ λάδι εἰς τὸ τηγάνι καὶ ἀφθονὸν καὶ βράζει, χωρίζετε μὲ τὸ κουτάλι τοὺς λουκουμάδες καὶ τοὺς βράζετε. Ζεστοὺς ἀκόμη τοὺς περιχύνετε μὲ σιρόπι ἀπὸ ζάχαριν καὶ τοὺς ἐπιπάσετε μὲ κανέλλαν.